

גולדה אינה משיבה

צווי ריתוק לחברי כנסת

אורי אבנרי: אלה הם צויהריתוק היחידים שאנחנו בעדו

★ ★ ★

לאחר מכן עמדה על סדרהיום הצעתחוק בעלת חשיבות ביטחונית ממדרגה ראשונה — הצעה שנועדה להסמך שוטרים ואנשי הגיא לערוך חיפושים בכלים ובאנשים של הנכנסים לבתיקולנוע ומקומות דומים. נחלקו הדעות על הדרך הנאותה לעשות זאת, מבחינה טורמאלית — אם בדרך של חוק קבוע, או בדרך של תקנה לשעתחירום. כאשר הורמו הידים בהצבעה, נכחו ב־ אולם שמונה איש. הפרוטוקול אומר:

אורי אבנרי: אני מבקש להצביע מ־ חדש ולמנות את הקולות.

היו"ר יצחק נבון: אני מעמיד להצ־ בעה מחמד את הצעתהחוק.

בעד ההצעה להעביר את החוק לוועדה: 5.

בעד ההצעה להתחזיר לממשלה: 3.

כלומר, בסך־הכל, כולל היו"ר: 8.

נמיה לי כי לא היה צורך לסיים את כהו־ נת הכנסת השישית. אילו נמשכו הדברים סתם כמו בזמן האחרון, היתה הנוכחות מ־ מילא יורדת ל־5. יותר נכון: ל־1.

השבוע דנה הכנסת בחוק בעניין בתי־ קברות צבאיים. כאשר הגיש היו"ר ועדת ה־ חוק והביטחון את הצעתהחוק לקריאה סו־ מית, נכחו באולם, מלבד היו"ר (לוח) ואני, רק ארבעה חבריכנסת: ארכלי ושמוטוב מהמערך, נאדל ופועלאל מנגחל. שאר הסי־ עות נעדרו כליל.

★ ★ ★

שעה קלה לפני שקמתי לגאום על משרד־ הדואר, כאשר נאם ורדיגר (פא"י), נכחו ב־ אולם מלבד היו"ר (תלמי), השר (ישעיהו) ואני — חמישה חבריכנסת: נצר ופלד מהמערך, נאדל מהמפדל, אליעד מל־ע ו־ גרוס מאגרי.

פתחתי את דברי כלהלן:

אורי אבנרי: כאשר אני משקיף על אולםהמליאה ברנע זה, אני מצטער קצת שאין סמכות להוציא צויהריתוק לחברי־ כנסת, כדי שימלאו את תפקידם, כפי ששר־ הדואר היה רוצה שהדוורים ימלאו אותו.

שרהדואר ישעיהו: לשלוח צויה־ ריתוק באמצעות דוורים שעושים שביתת־ האסח...

דבורה נצר: טוב לדעת שאתה בעד צויהריתוק.

זו בעיה הומאניטרית. ביאפרה מור־ עבת. היא מרעבת מפני שהיא לוחמת, מפני שהיא לוחמת מלחמת־שחרור שהניגרים המכבאים אינם מוכנים לכבא ולחלס אותה. נוצר מצב של קיפאון צבאי.

על אף הנשק העצום שבידה, כולל מפ־ צינים בריטיים ורוסיים מהדגמים החדשים — אין ניגריה יכולה לנצח את ביאפרה, כשם שהערבים לא יכלו לנצח אותנו בשנת 1948. שיטת השמדתהעם מופעלת כנשק אח־ רון ביני ניגריה כדי לחסל את ביאפרה. האם תהיה התשובה על כך שאנו נמחה על גירוש שליח של הצלב האדום הבינלאו־ מי מניגריה? או שהתשובה היא שנכיר ב־ ביאפרה, כפי שדרשתי מן הרגע הראשון, ואני חוזר ודורש זאת עכשיו. מדינת־ישר־ אל חייבת להכיר בביאפרה, למען מצפונה שלה!

אבא אבן: מדוע אין מציע זאת? **אורי אבנרי:** הצעתי זאת עוד בעת שניידונה ההצעה הראשונה לסדרהיום בעניין ביאפרה.

יתרה מזו: אינו זכות מוסרית יכולה לה־ יות לשריהחוק של מדינת־ישראל לבוא ול־ התמזר על האויב. המתייחס באדישות ל־ פרשת ביאפרה? מי זה האויב? האם אין אנו חברים באי־ם? האם אלה יכול לבוא ולהת־ מרמה, כאשר המשלחת שלך לא נקטה בשום ניסוח שהיא?

אני סבור, כי בעניין זה אין לחכות ליוז־ מה של איש, אף לא של הנוגעים בדבר. ה־ מצטון שלנו קודם לכל שיקול של נוחיות פוליטית. אנו יושבים בבית המחוקקים של מדינת־ישראל, ואתה אינך יכול להתמזר על כך שהאויב אינו פועל ואינו דן בפר־ שת ביאפרה, אם אתה לא מעלה זאת ב־ אויב!

הוא הדין לגבי כל הבעיות האחרות, ש־ אתה הזכרת, כולל ציכוסלובקיה. איך אתה יכול לומר, שהאויב לא התערב, כאשר אנו כחברים באויב — לא העלינו את הרבר באי־ם. מחוך שיקול של נוחיות פוליטית שלנו? במה אנחנו טובים מאחרים, במה אנחנו שונים מאחרים, הדואנים לנוחיות ה־

רכבות צופי הטלחיויה ראו, בשבוע שעבר, איך גולדה מאיר מתפלמסת עימנו. בנאום התשובה שלה בחיכוך על משרד ראשהממשלה, ששורר ברבים, שפכה קיתונות של לעג עלינו. היא הקדישה לנו את ראשית דבריה, תוך הכרה בכך שאנחנו הגנו היום האופוזיציה היחידה החולקת על קו הממשלה, מלבד ריקח:

גולדה מאיר: ... פרט לחבריהכנסת וילנר ולחבריהכנסת אבנרי לא היו חילוקי־ דעות ביחסה של הכנסת, יחסו של העם, לשיחות אלה (שיחות הארבע והשניים). ... למרות העדות ששמענו כאן מפי חבריהכנסת וילנר, שבא ממוסקבה, וחבריהכנסת אבנרי, שבא מניו־יורק ומושינגטון, לצערי לא אוכל להצטרף לעדות זאת, שהכל בסדר וברית־המועצות — על פי תשובותיה, על פי רוח תשובותיה — אך ורק רוצה בטובת ישראל. נמיה לי שהמרחק בין העדות של חבריהכנסת אבנרי על מידת ההסכמה בין הצעות ארצות־הברית ותשובותיה של ברית־המועצות, המרחק הוא כה רב, עד שהמקור היחיד ממנו שמענו שיש הסכמה כזאת (בין ארצות־הברית וברית־המועצות) — הוא חבריהכנסת אורי אבנרי בכנסת־ישראל. כל היתר שה־ גיע לאוזניו אומר בדיוק את ההיפך...

זוהי שיטה נאה וטיטוסית לשיטת־הפולמוס של הגברת מאיר — שיטה המתאימה לעסקניות מפלגתית, אך לא לראש־ממשלה האחראי לגורל המדינה.

ראשית: מעולם לא טענתי כי ברית־המועצות רוצה בטובת ישראל. אולי אמר זאת וילנר — אך הגישה של וילנר רחוקה מגישתנו כרחוק מיותר ממערב. לשים אותנו בצרור אחד — הרי זה טריק דמאגוגי זול ביותר.

שנית: לא אמרתי כי נעלמו כל חילוקי־הדעות בין מוסקבה ושינגטון. אמרתי כי התשובה הסובייטית האחרונה היא חיובית, וכי כך נתקבלה בחוגי הממשלה האמריקאית. זהו צעד חשוב קדימה — אך הפער בין שתי המעצמות הוא עדיין רב. הרי לכן נסע סיסקי למוסקבה.

סלישית, ובעיקר: הגברת גולדה מאיר התחמקה באופן אלגנטי מלתת תשובה לשאלה המכרעת שהצנתי לה. היא נהגה על פי העיקרון שההתקפה היא שיטה־ההגנה הטובה ביותר. בפולמוס שלה השכיחה את אשר שאלתי אותה. לכן אחזור על כך שוב.

הנה הדברים שלי, באותו יומיום:

אורי אבנרי: ברצוני להעלות כאן את השאלה המכרעת, המגלה את חוסר־ ההגיון הבסיסי בעמדת הממשלה. אני רוצה לשאול את ראשהממשלה פנים אל פנים, ובכל הפשטות: גברתי, האם את מאמינה שמנהיג מצריים יכול או רוצה להגיע בדרך זו (של שיחת המעצמות) למשאומתן ישיר ולחלוקה הדד? אם אינך מאמינה — והרי את אומרת שאינך מאמינה — מה ההגיון המדיני בשלילת יוזמת המעצמות מצידו? אם את בטוחה ששום דבר לא ייצא מיוזמה זו, בגלל טירוב המצרים, מה טעם בכריית תהום בינינו ובין אחרוני ידידנו בעולם, הרואים ביוזמה זו פתח להחלצה ודרך להצלת שלומם ושלום העולם? אם, לעומת זאת, את מאמינה כי יש סיכוי סביר ששליט מצריים יקבל — בסופו של דבר, ואחרי תמריצים שונים — את "עסקת־החבילה" האמריקאית, ואת אומרת שסיכוי למשאומתן ישיר ולהסכם ישיר (כפי שהבטיח בשמו המלך חוסיין) — מה היא זכותך והמדיניות להתנגד לכך, ולחבל ביוזמה זו?

האם החלטות הכנסת, האם המדיניות המוצהרת שלך, לא היו מחייבות אותך, במיקרה זה, לתמוך ביוזמה? כנסת זו סמכה את ידה על החלטת מועצת־ הביטחון. היא קראה למשאומתן ישיר ולחלוקה שלום ישיר, מבלי להתנות זאת בשום תנאי של סיפוח שטחים.

אני מזמין אותך, גברתי ראשהממשלה, להשיב על שאלה פשוטה זו תשובה פשוטה. אני מען לומר מראש, שתשובה כזאת לא תינתן, כי היא לא תיחכן. מפני שאין בעמדת ממשלתך שום הגיון, אלא אם כן מנוי וגמור עימה לוותר על שלום שאין בו סיפוח שטחים גדולים.

אם כן, נבואה זו התאמתה. הגברת מאיר, שהגיבה בצורה כה ארוכה ונמרצת על הנאום שלי — פשוט התעלמה מן הקטע האחד המכריע שבו. יש בכך אישור ברור לניתוח שלנו.

★ ★ ★

היו באותו גאום גם מומנטים הומוריסטיים. ידוע כי גולדה שנאט — בין השאר — את שולמית אלוני. כיום, כשכל הכנסת מתעניינת באופן בילעדי בהרכב הכנסת הבאה, יש הסבורים כי גולדה תתנגד לשיכון אלוני ברשימת המערך, ותעדיף עליה את חנה זמר או זינה הרמן.

באותו גאום הגיבה גולדה על דברים שאמרה שולמית אלוני:

גולדה מאיר: ... לא תהיה ברירה אלא לחכות לכנסת החדשה (בעניין הצעה כלשהי שהציעה אלוני). בנאדי אפשר לסמוך על חבריהכנסת אלוני שתנסה להעביר זאת בכנסת השביעית. **אורי אבנרי:** הבטחת לה כבר מקום? **גולדה מאיר:** אני מציעה לחבריהכנסת אבנרי לדאוג קודם כל למקומו בכנסת, בטרם הוא דואג לאחרים. **אורי אבנרי:** תוכלי לסמוך עליו שידאג לכך.

היכן המוסר, מר אבן?

חבריהכנסת חנס קלינגהופר העלה שוב את פרשת ביאפרה, כהצעה לסדר־ היום. השר אבן אמר שהמצב מעורר "חרדה מועזת", והציע להעביר את העניין לדיון בוועדה.

אורי אבנרי: בהמנעו מהצבעה, באנו לא רק למחות נגד העברת העניין לוועדה, כי אם נגד כל הגישה שהשתקפה בדברי שריהחוק לגבי פרשת ביאפרה. שריהחוק מר בר על "חרדה מועזת". היכן החרדה ה־

תים האחרונות, ואפילו בחודשים האחר־ ניס?

יש השמדת־עם ב־ ביאפרה! לא רק אנו משתמשים בהגדרה זו. הניו־יורק סיטס אימר שיש לגנות את "השימוש בהש־ מדת־עם כנשק־מל־ חמה". זו איננה בעיה הומניטרית! אני ההרתי את הכנסת עוד מן ה־ רגע הראשון (לפני חצי שנה) שלא ל־

ישעיהו

פימורי טמרון: כדי להוכיח שאין לסטור בידי משרד־החינוך את הסמכות לפקח פיקוח איד־ אולוגי על בתי־הס־ פר הפרטיים, העלי־ תי את פרשת הדי־ גורג' טמרון, שפו־ טר מאוניברסיטת תל־אביב אחרי ש־ ערך מחקרים שעו־ ררו את זעם משרד החינוך (בקשר לדו־ עוד קדומות לאומ־

ניות). שריהחיוך הכחיש בקריאות־ביניים שהיתה לו יד בפטורין אלה.

מיקוח עז בתיסמר: נמקתי שורה ארוכה של הסתייגויות שלנו לחוק הבא להסיל פיקוח ממשלתי על בתי־ספר פרטיים. הסכמנו לעקרון זה, אך תבענו כי שריהחיוך לא יהיה הפוסק האחרון, וכי אפשר יהיה להגיש ערעור על החלטותיו.

מיקוח עז הרבנים: באותה מי־ גרת דרשנו להסיל פיקוח ממלכתי חמור על בתי־הספר הדתיים, כגון ישיבות, כדי למנוע חינוך המביא להכאת רופאים ולקריעת דגל המדינה ביוסחעצמאות.

גורלם של דוורים: בנאום על משרד־הדואר גוללתי ארוכות את תנאיה־ עבודה והשכר של הדוורים, וקבעתי שהם צודקים במאבקם להטבת תנאיהם. הסלתי על הנהלת משרד־הדואר את מלוא האחריות ל־ מישקע המרירות שנוצר אצל הדוורים.

השר ישעיהו והעיתונות: בי אותו יומיום הזכרתי לשר ישעיהו את השע־ רוריה שפרצה אחרי שדרש להסיל פיקוח ממשלתי על העיתונות. הזכרתי לו שהעיתון הארץ קרא לו "שקרן", והצעתי לו להשת־ מש בהזדמנות אחרונה זו בכנסת השישית כדי להשיב על החאשמה. ישעיהו לא הגיב